

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль запасів
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»

Виконавець:

Студент 4 курсу 1 групи ФМОІТ

Сидоренко Варвара Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, ст. викл.

(наукова ступінь, вчене звання)

Яцунська Олеся Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливим фактором успішної діяльності підприємства є ефективне використання запасів, які забезпечують безперервність виробничих процесів. Основною умовою для здійснення господарської діяльності підприємств є достатній обсяг та раціональне використання запасів, за рахунок яких вони функціонують.

Актуальність теми полягає у тому, що без точного та достовірного обліку запасів можуть виникати бухгалтерські помилки. Потім ці дані висвітлюються в фінансових показниках підприємства, на базі яких можуть прийматися хибні економічні рішення, що у свою чергу чинить негативний вплив на виконання планів з виробництва продукції, завищення собівартості продукції, які значною мірою впливають на прибуток і рентабельність підприємства. Що стосується належного контролю на підприємстві, то його відсутність призводить до розкрадань, втрат і псування запасів, а несвоєчасність та недостатня обґрунтованість аналізу, не дає змогу керівництву вчасно зреагувати та ухвалити необхідні управлінські рішення.

Через це постає необхідність щодо дослідження напрямів вдосконалення організації обліку і контролю запасів на підприємстві.

Питання вдосконалення організації обліку та контролю запасів висвітлювалися в багатьох працях науковців, таких як: Бержанір І.А., Бондаренко Н.М., Бутинець Ф. Ф., Гадзевич О.І., Пилявець І. М., Подолянчук О.А., Шпатиковська Т.А., Яресько А.М. та інших.

Досліджуючи матеріали науковців можна зазначити, що досі залишається багато невирішених та дискусійних питань щодо обліку та контролю запасів на підставі чого можна зробити висновок, що і надалі ця сфера управління потребує подальшого дослідження та неодмінного вдосконалення.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є систематизація та поглиблення теоретико-методичних знань, розгляд практичних аспектів обліку та контролю запасів, а також розробка практичних рекомендацій щодо напрямів вдосконалення організації обліку та контролю запасів на досліджуваному підприємстві.

Аби досягти поставленої перед нами мети в роботі потрібно вирішити наступні завдання:

- розкрити економічну сутність та класифікацію запасів;
- зазначити критерії визнання і види оцінок запасів, які використовуються для цілей обліку і контролю;
- дослідити нормативно-правове забезпечення обліку і контролю запасів;
- надати загальну економічну характеристику підприємства;
- розглянути особливості організації документального оформлення і обліку запасів на підприємстві ;
- проаналізувати забезпеченість та ефективність використання запасів підприємства;
- охарактеризувати організацію контролю запасів на підприємстві;

– рекомендувати напрями вдосконалення обліку та контролю запасів на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю та аналізу запасів суб'єктів господарювання України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані методи порівняння та узагальнення інформації аби розкрити сутність поняття «запаси»; методи індукції та дедукції, за допомогою яких були визначені загальні тенденції розвитку системи обліку та контролю запасів; методи співставлення, порівняння та спостереження для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років, у визначені стану обліку та системи внутрішнього контролю КП «ТМО»; методи та специфічні способи і прийоми економічного аналізу з метою проведення економіко-математичних розрахунків. А також методи систематизації, гіпотези та припущення для формулювання висновків та розробці рекомендацій щодо удосконалення процесу управління ефективністю використання запасів.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною та правовою базою дослідження, постають законодавчі та нормативні акти України, що регламентують облік запасів, Міжнародні стандарти фінансової звітності, методичні матеріали, наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених з питань обліку, контролю та аналізу запасів; тематичні статті, дані мережі Інтернет, матеріали науково-практичних конференцій, а також первинні документи, облікові реєстри та фінансова звітність КП «Теплопостачання міста Одеси».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань) та 12 додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінки. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні та правові аспекти обліку запасів»** досліджено теоретичні підходи до трактування економічної сутності запасів; розглянуто класифікацію, визнання та оцінку запасів, їх недоліки та переваги та зазначено нормативно-правове забезпечення обліку і контролю запасів.

У другому розділі **«Облік використання запасів на КП «ТМО»** надано загальну економічну характеристику підприємства та його особливості організації документального оформлення і обліку запасів на КП «ТМО».

У третьому розділі **«Аналіз та контроль операцій з використання запасів»** зроблено аналіз забезпеченості та ефективності використання запасів підприємства, розглянуто організацію контролю запасів та надано рекомендації щодо напрямків вдосконалення обліку та контролю запасів на КП «ТМО».

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретичних та методичних аспектів обліку запасів, оцінки діючої практики обліку та контролю на КП «Теплопостачання міста Одеси» та визначення напрямів їх удосконалення зроблені висновки наведені нижче.

Теоретичні положення і питання обліку запасів потребують вдосконалення і доопрацювання. У свою чергу, розв'язання цих питань зумовить вихід на якісно новий рівень побудови обліку виробничих запасів, значно підвищить їх роль в управлінні кожним вітчизняним підприємством.

Перш за все, за допомогою порівняння визначень запасів різних авторів було визначено їх значну роль у процесі суспільного виробництва. В законодавчих і нормативно-правових документах вживаються різні назви категорії – «запаси», «матеріали» та інші терміни. З економічної точки зору запаси розглядаються як оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування (або перебувають у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується, протягом одного року.

Розглянувши підходи різних вчених, які стосуються класифікації запасів, було визначено, що узагальнена класифікація запасів об'єднує у собі найконцептуальніші для потреб управління запасами ознаки та види запасів. Відповідно до запропонованої класифікації групування запасів розділяється за призначенням та причинами утворення, за місцем знаходження, за рівнем наявності на підприємстві, відносно до балансу, за походженням, за складом і структурою.

Що стосується правильної організації обліку запасів, то на всіх підприємствах потрібно користуватись законодавчо-нормативними документами, а саме: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 9 «Запаси» та НП(С)БО 16 «Витрати» тощо. Регулювання здійснюється за такими рівнями: міжнародний, державний та рівень підприємства.

У кваліфікаційній роботі розглянуто підприємство КП «Теплопостачання міста Одеси», основна діяльність якого є виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.

Дослідження діючої практики обліку та контролю на підприємстві показало, що на КП «ТМО» відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів та звітності протягом терміну позовної давності, але не менше трьох років несе керівник підприємства, який здійснює керівництво підприємством відповідно до установчих документів.

В зв'язку з переходом КП «ТМО» на Міжнародні стандарти фінансової звітності, бухгалтерський облік на даному підприємстві керується за допомогою принципів професійного судження на підставі МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки».

Так як на КП «ТМО» використовується автоматизована система обробки облікових документів, яка використовує автоматизовану комп'ютерну систему

бухгалтерського обліку «ІТ-підприємство», саме через цю особливість на підприємстві встановлено метод суцільного і безперервного документування всіх господарських операцій первинними документами, які регламентовані нормами Положення № 88 «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. зі змінами та доповненнями.

На підприємстві застосовується Робочий план рахунків, до основи якого покладено План рахунків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями.

Переходячи до особливостей ведення бухгалтерського обліку запасів на КП «ТМО» перш за все звернемося до Наказу про облікову політику, який визначає, що одиницею бухгалтерського обліку запасів виступає кожне їхнє найменування. Первісну вартість запасів, придбаних за плату, визначають за їх собівартістю, а запасів, виготовлених власними силами підприємства, згідно з МСБО (IAS) 2.

Облік всіх транспортно-заготівельних витрат на підприємстві ведеться на окремому субрахунку. При відпуску запасів у виробництво, продаж або іншому вибутті їх оцінка здійснюється за середньозваженою вартістю (оцінка за обраною формулою проводиться раз на місяць).

Що стосується запасів, які не будуть приносити підприємству економічних вигід в майбутньому, враховуючи комунальну форму власності, їх неодмінно потрібно списувати в бухгалтерському обліку, а при складанні фінансової звітності такі дані не відображати в балансі, а показувати на окремому субрахунку позабалансового рахунку 07 «Списані активи».

Що стосується методів оцінки вибуття запасів, то вони визначаються за середньозваженою собівартістю таких запасів, яка визначається щомісяця на підставі первинних бухгалтерських документів. Облік транспортно-заготівельних витрат здійснюється на балансовому рахунку 20 «Виробничі запаси» і включається до первісної вартості запасів.

На КП «ТМО» нами було досліджено співставність даних синтетичного та аналітичного обліку. Та було визначено, що єдиним регістром синтетичного обліку є оборотно-сальдова відомість, а Головна книга на підприємстві не складається.

В процесі документального оформлення руху запасів на підприємстві застосовуються такі типові форми, а саме: Типова форма М-3, Типова форма М-4, Типова форма М-11, Типова форма М-12, Типова форма М-14, Типова форма М-19, Типова форма М-21.

Також на підприємстві використовується такий документ, як Видаткова накладна, який використовують для обліку руху матеріальних цінностей усередині підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, розташованим за межами його території, а також стороннім організаціям.

Також на підприємстві використовується Типова форма МШ-7 «Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв».

Так як підприємство КП «ТМО» займається теплопостачанням міста Одеси, не рідко бувають випадки, при яких у результаті обходу теплової мережі виявляються різні види пошкодження цих мереж. Для цього підприємство складає Дефектний

акт, у якому зазначається де виявлено ці пошкодження та усі найменування виконаних робіт та витрати, які з цим були пов'язані.

Для всіх підприємств ефективне та раціональне використання запасів стає важливим у процесі пошуку шляхів для зниження собівартості продукції, а також збільшення обсягів виробництва, тому особливої уваги потребує аналіз фінансових показників підприємстві.

Було визначено, що одним з головних шляхів зниження собівартості виробітку, транспортування та розподілу теплової енергії на підприємствах теплопостачання є зниження споживання паливо-енергетичних ресурсів шляхом підвищення ефективності їх використання.

Згідно з Балансом та Звітом про фінансові результати підприємства КП «ТМО», у даній роботі було проведено аналіз підприємства за 2020-2021 роки, а саме: основні показники діяльності підприємства, аналіз обсягу реалізації з урахуванням змін трудомісткості на підприємстві, аналіз операційних витрат на виробництво продукції за економічними елементами витрат, структурно-динамічний аналіз основних елементів формування фінансових результатів та головного це аналіз типу фінансової стійкості підприємства.

З аналізу типу фінансової стійкості підприємства КП «Теплопостачання міста Одеси» за 2020-2021 рр. видно, що підприємство протягом досліджуваного періоду фінансова стійкість підприємства є кризовою. Таке положення обумовлене нестачею власних оборотних коштів для покриття запасів.

Також проаналізовано структуру оборотних активів, динаміку показників складу та структури запасів, аналіз впливу матеріаломісткості за обсягом реалізації та собівартості продукції та показники забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Де підприємству рекомендовано приділити увагу для зменшення матеріаломісткості за для збільшення свого прибутку.

При вдосконаленні облікового процесу КП «ТМО», необхідно звернути увагу на визначення нормативів та норм витрат запасів. При цьому необхідно впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрат матеріальних ресурсів.

На КП «Теплопостачання міста Одеси» діє такий колегіальний орган управління підприємства як Наглядова рада. Однак, його існування не компенсує відсутність служби внутрішнього контролю. Через те, що контроль здійснюється керівниками відділів, окремо на кожній ділянці, при проведенні контрольних заходів не можливо врахувати всі аспекти роботи підприємства. Тому на КП «ТМО» рекомендовано сформуванню служби внутрішнього контролю.

Крім того, наявні посадові інструкції рекомендовано доповнити обов'язками з проведення процедур внутрішнього контролю. Зокрема, через посадові інструкції включити в обов'язки працівників бухгалтерії КП «Теплопостачання міста Одеси» функцію контролю за правильністю оформлення первинної документації та встановити відповідальність за її недотримання.

З метою виходу із кризового стану підприємству рекомендовано: раціоналізувати адміністративно-управлінську структуру з метою оптимізації витрат

на оплату праці адміністративного персоналу; переглянути застосовні на підприємстві методи нарахування амортизації, передивитись та оптимізувати численність персоналу по відділах; знижувати собівартість реалізованої продукції; прийняти відповідні управлінські рішення, які направлені на недопущення різкого зростання операційних витрат, вдосконалити методику визначення і оцінки витрат діяльності. забезпечити максимальний відпуск теплової енергії, підвищити надійність роботи всієї теплової генерації, проаналізувати витратну частину фінансового результату з метою збільшення прибутку і відповідного збільшення власного капіталу.

АНОТАЦІЯ

Сидоренко В. С. «Облік і контроль запасів (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит».
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації запасів, їх визнання і оцінку для цілей обліку та контролю, синтетичний та аналітичний облік запасів, рух запасів у бухгалтерії та контроль за ними.

Проаналізовано фінансовий стан КП «Теплопостачання міста Одеси», особливості організації документального оформлення і обліку запасів, систему внутрішнього контролю запасів та ефективність використання запасів на підприємстві.

Запропоновано напрямки потенційної економії запасів, доповнити посадові інструкції обов'язками з проведення внутрішнього контролю, застосовувати розрахунково-аналітичні методи для ефективного проведення операцій із запасами.

Ключові слова: бухгалтерський облік, класифікація запасів, облік запасів, контроль запасів, внутрішній контроль

ANNOTATION

Sydorenko V. «Accounting and control of stocks (on the example of the UC "Heat supply of the city of Odessa")».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Auditing».
(title of the educational program)

Odessa National Economics University.– Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects nature and classification of inventories, their recognition and evaluation for accounting and control purposes, synthetic and analytical inventory accounting, inventory movement in accounting and control over them.

Author analysis financial condition of UC "Heat supply of the city of Odessa", features of the organization of documentation and accounting of stocks, system of internal control of stocks and efficiency of use of stocks at the enterprise.

Author offers areas of potential inventory savings, supplement job descriptions with responsibilities for internal control, apply calculation and analytical methods for effective inventory operations.

Keywords: accounting, inventory classification, inventory accounting, inventory control, internal control.